

Motion till riksdagen 2020/21:3182

av **Linda Modig och Peter Helander (båda C)**

Nationellt meänkielicentrum till Övertorneå

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta ett nationellt språkcentrum för meänkieli i Övertorneå och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att bevara minoritetsspråken är en kamp mot klockan. Språkbytesprocessen som innebär att språket successivt förlorar funktioner, talare och uttryckssätt kan bara brytas genom en aktiv revitalisering med bl a en språkbevarande miljö och konkreta verktyg. Sverige har i 20 år haft en särskild och samlad politik för att stärka de nationella minoriteterna och stödja de nationella minoritetsspråken. Trots det har inte språkbytesprocessen vänt.

I maj 2017 lämnade Europarådets ministerkommitté ett antal rekommendationer inom ramen för den sjätte granskningen av Sveriges efterlevnad av språkstadgan (CM/RecChL[2017]1). Bland de rekommendationer som lämnades var en att överväga att utvidga användningen av språkcentrum till övriga nationella minoritetsspråk, i linje med de samiska språkcentrumens metodik. Centerpartister har sedan riksmötet 2018/19 med utgångspunkt i denna rekommendation motionerat om att inrätta ett språkcentrum i meänkieli i Övertorneå.

Regeringen beslutade den 28 juni 2018 (Ku2015/02857/DISK, Ku2018/01455/DISK) att ge Institutet för språk och folkminnen i uppdrag att utreda formerna för hur språkcentrum för finska och meänkieli kan organiseras och utreda förutsättningarna för motsvarande funktioner för jiddisch och romani chib. Myndigheten föreslår att språkcentrum för finska och meänkieli inrättas inom ramen för myndigheten. Språkcentrumet för meänkieli föreslås placeras på två orter inom förvaltningsområdet, Kiruna och Övertorneå. Förslaget har varit remitterat och bereds nu – liksom förra riksmötet – inom Regeringskansliet.

Frågan är redan väl utredd och språkbytesprocessen gör därför ett snarast inrättande av ett språkcentrum för meänkieli mer akut än tidigare. Om pilotverksamheten med språkcentrum i meänkieli i Övertorneå, i linje med de samiska språkcentrumens metodik, visar sig vara ändamålsenlig, kan användningen av språkcentrum utvidgas till fler orter och till övriga nationella minoritetsspråk.

Lokaliseringen till Övertorneå förordas av flera skäl. Att ett språkcentrum ska lokaliseras till det område där minoritetsspråket används är en given utgångspunkt. I Övertorneå är meänkieli ett levande språk. Övertorneå ligger centralt i Tornedalen, som är traditionellt språkområde för meänkieli, även om många meänkielitalande i dag bor i olika delar av Sverige. Övertorneå kommun ingår i förvaltningsområdet för meänkieli och har ett starkt önskemål om att medverka till en centrumbildning för utveckling av meänkieli i kommunen. I Övertorneå tätort har Sveriges Radio och Sveriges Television gemensamma lokaler, där berörda medarbetare hos respektive företag producerar program och inslag om tornedalningar och meänkieli på svenska och meänkieli. I Övertorneå tätort finns även Nordkalottens kultur- och forskningscentrum (NKFC) som hyser litteratursamlingar och digitalt material av relevans för studiet av Tornedalen och meänkieli. NKFC är beläget intill Tornedalens folkhögskola som dels varit historiskt intressant för försvenskningen av meänkielitalande, dels för närvarande bedriver verksamhet som sprider kunskap om den lokala kulturen och språket meänkieli. Det finns således en infrastruktur, en kritisk massa och en jordmån i Övertorneå, som gör orten naturlig för en lokalisering av ett språkcentrum i meänkieli. Även Kungliga bibliotekets förslag till stärkta bibliotek för urfolk och nationella minoriteter med innebörden att det nationella resursbiblioteket för meänkieli förläggs till Övertorneå bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Det är mycket angeläget att regeringen återkommer med förslag till språkcentrum för meänkieli och resursbibliotek för meänkieli i Övertorneå.

Linda Modig (C)

Peter Helander (C)